

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI 1

z dnia 11 lipca 2016 r.

w sprawie zwalczania *zgnilca amerykańskiego pszczoł*

Na podstawie [art. 61 ust. 1 pkt 1](#) ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz *zwalczaniu* chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2014 r. poz. 1539 oraz z 2015 r. poz. 266 i 470) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

1) sposób i tryb postępowania przy:

- a) wykrywaniu i zapobieganiu rozwojowi *zgnilca amerykańskiego pszczoł*, zwanego dalej "chorobą",
- b) podejrzeniu choroby,
- c) stwierdzeniu choroby,
- d) wygaszaniu ogniska choroby;

2) środki stosowane przy *zwalczaniu* choroby;

3) rodzaj próbek pobieranych do badań diagnostycznych oraz sposób ich pobierania i wysyłania;

4) sposób przeprowadzenia oczyszczania i odkażania.

§ 2. Użyte w rozporządzeniu określenia oznaczają:

1) rodzina pszczoła - zorganizowane zbiorowisko osobników *pszczoły* miodnej, złożone zwykle z jednej matki pszczoły, *pszczoł* robotnic i trutni oraz czerwia;

2) czerw - łączną nazwę stadiów rozwojowych *pszczoły* miodnej od jaja do poczwarki;

3) pień pszczeli - ul wraz z zasiedlającą go rodziną pszczelą i plastrami stanowiącymi gniazdo;

4) gniazdo - zabudowaną plastrami część ula składającą się z:

a) rodni przeznaczonej do składania jaj przez matkę pszczelą i do wychowu czerwia oraz gromadzenia pierzgi i części miodu,

b) miodni przeznaczonej do gromadzenia miodu, zwykle oddzielonej od rodni kratą odgradową;

5) pasieka - nieograniczony lub ograniczony teren wraz ze znajdującymi się na nim pniami pszczelimi, budowlami i urządzeniami pasiecznymi;

6) ul - pomieszczenie dla *pszczoł* wraz z wyposażeniem zwykle składającym się z ramek, beleczek, zatworów, mat ocieplających i nadstawek, zbudowane z drewna lub innych materiałów;

7) plaster - woskową dwustronną konstrukcję sześciokątnych komórek, zbudowaną przez *pszczoły* robotnice;

8) stwierdzenie przetrwalników w pasiece - stwierdzenie w wyniku badań laboratoryjnych czynnika zakaźnego choroby w pobranym z rodziny pszczoły materiale innym niż chorobowo zmieniony lub martwy czerw;

9) stwierdzenie choroby w pasiece - stwierdzenie objawów klinicznych choroby w rodzinie pszczoły potwierdzone dodatnim wynikiem badań laboratoryjnych;

10) rabunek - odbieranie przez *pszczoły* robotnice miodu lub zapasów pokarmu obcym rodzinom pszczelim, w szczególności w okresie bezpożytkowym;

11) przesiedlenie *pszczoł* - oddzielenie dorosłych *pszczoł* od czerwia oraz zakażonego drobnoustrojami środowiska ulowego przez:

a) przeniesienie dorosłych *pszczoł* wraz z matką pszczelą do nowego lub odkażonego ula, wyposażonego w ramki z węzą i poddanie ich 24-godzinnemu głodzeniu albo

b) przeniesienie dorosłych *pszczoł* wraz z matką pszczelą do rojnicy (transportówki), poddanie ich 24-godzinnemu głodzeniu, a następnie osadzenie w nowym lub odkażonym ulu, wyposażonym w ramki z węzą.

§ 3.

1. Powiatowy lekarz weterynarii w przypadku stwierdzenia przetrwalników w pasiece dokonuje przeglądu rodzin pszczelich.
2. W ramach przeglądu, o którym mowa w ust. 1, powiatowy lekarz weterynarii przeprowadza badanie kliniczne wszystkich rodzin pszczelich znajdujących się w pasiece.
3. Powiatowy lekarz weterynarii w przypadku braku podejrzenia wystąpienia choroby informuje posiadacza *pszczoł* o działaniach mogących zredukować obecność czynnika zakaźnego choroby i zapobiegających dalszemu jego rozwojowi, w szczególności:
  - 1) regularnej i sukcesywnej wymianie plastrów na ramki z węzą wytworzoną z wosku poddanego procesowi sterylizacji;
  - 2) przesiedlaniu *pszczoł*;
  - 3) poddawaniu procesowi sterylizacji wosku pozyskanego z plastrów;
  - 4) niepozostawianiu w pasiece niezabezpieczonych przed dostępem *pszczoł* pustych uli, sprzętu pszczelarskiego i plastrów;
  - 5) kontroli plastrów z czerwem podczas przeglądu rodziny pszczelej;
  - 6) bieżącym oczyszczaniu i odkażaniu wyposażenia, sprzętu i urządzeń pasiecznych oraz wycofanych z użytkowania uli, w sposób określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia;
  - 7) niewprowadzaniu do pasieki rodzin pszczelich o nieznanym stanie zdrowotnym;
  - 8) ograniczeniu okoliczności sprzyjających rabunkom, w szczególności przez:
    - a) dokarmianie rodzin pszczelich po ustaniu lotów *pszczoł*,
    - b) zabezpieczenie plastrów z miodem lub z zapasami pokarmu przed dostępem *pszczoł*,
    - c) ograniczenie czasu przeglądu rodzin pszczelich,
    - d) niepozostawianie otwartych gniazd,
    - e) zmniejszenie wylotu ula rabowanej rodziny pszczelej,
    - f) uszczelnienie pni pszczelich,
    - g) utrzymywanie w pasiece tylko silnych rodzin pszczelich.

§ 4.

1. Powiatowy lekarz weterynarii w przypadku podejrzenia wystąpienia choroby niezwłocznie podejmuje czynności mające na celu wykrycie lub wykluczenie choroby.
2. Czynności, o których mowa w ust. 1, obejmują w szczególności:
  - 1) dochodzenie epizootyczne;
  - 2) badanie kliniczne wszystkich rodzin pszczelich znajdujących się w pasiece.
3. Powiatowy lekarz weterynarii w przypadku stwierdzenia objawów klinicznych choroby wskazujących na wystąpienie choroby w rodzinach pszczelich pobiera od każdej z nich próbki do badań diagnostycznych, zabezpiecza je, znakuje i przesyła do laboratorium, o którym mowa w [art. 25 ust. 1 i 2](#) ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1077).
4. Rodzaj próbek pobieranych do badań diagnostycznych od rodzin pszczelich wykazujących objawy kliniczne choroby oraz sposób ich pobierania i wysyłania jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia.
5. Powiatowy lekarz weterynarii w okresie oczekiwania na wyniki badań diagnostycznych:
  - 1) w przypadku ustalenia w ramach dochodzenia epizootycznego, że czynnik zakaźny choroby mógł być przeniesiony do innej pasieki lub z innej pasieki, informuje o podejrzeniu wystąpienia choroby powiatowych lekarzy weterynarii właściwych ze względu na miejsce położenia tych pasiek;
  - 2) nakazuje oznakowanie pni pszczelich, w których znajdują się rodziny pszczele podejrzane o chorobę;
  - 3) zakazuje:
    - a) przemieszczania z pasieki oraz do pasieki:
      - pni pszczelich, rodzin pszczelich, *pszczoł*, matek pszczelich, plastrów,

- uli i ich wyposażenia,
- sprzętu i narzędzi używanych do pracy w pasiece,
- produktów pszczelich,

b) pozyskiwania produktów pszczelich od rodzin pszczelich podejrzanych o chorobę.

§ 5. Powiatowi lekarze weterynarii, o których mowa w § 4 ust. 5 pkt 1, po otrzymaniu informacji o podejrzeniu wystąpienia choroby oraz na podstawie przeprowadzonej analizy ryzyka mogą przeprowadzić badanie kliniczne rodzin pszczelich znajdujących się w pasiece, której dotyczy ta informacja.

§ 6.

1. Powiatowy lekarz weterynarii, w przypadku stwierdzenia choroby w pasiece, wyznacza pasiekę jako ognisko choroby oraz:

- 1) stosuje środki, o których mowa w § 4 ust. 5 pkt 3 lit. a;
- 2) zakazuje pozyskiwania produktów pszczelich od rodzin pszczelich, w których stwierdzono chorobę;
- 3) nakazuje:
  - a) spalenie chorego pnia pszczelego po uprzednim zabiciu *pszczół* lub
  - b) spalenie chorej rodziny pszczelej i jej gniazda po uprzednim zabiciu *pszczół*, lub
  - c) przesiedlenie *pszczół* z chorej rodziny pszczelej oraz spalenie jej gniazda,
  - d) przeprowadzenie oczyszczania i odkażania:
    - pozostałych po chorych rodzinach pszczelich uli, w przypadku gdy ule nie zostały unieszkodliwione przez spalenie,
    - sprzętu, narzędzi oraz odzieży ochronnej, używanych przy utrzymywaniu rodzin pszczelich,
    - sprzętu, narzędzi oraz odzieży ochronnej, używanych do pozyskiwania produktów pszczelich,
    - miejsc dotychczasowego utrzymywania chorych rodzin pszczelich,

- w sposób określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia;

4) pobiera od każdej z rodzin pszczelich niewykazującej objawów klinicznych choroby próbkę do badań diagnostycznych, zabezpiecza je, znakuje i przesyła do laboratorium, o którym mowa w [art. 25 ust. 1 i 2](#) ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej.

2. Rodzaj próbek pobieranych do badań diagnostycznych od rodzin pszczelich niewykazujących objawów klinicznych choroby w pasiekach wyznaczonych jako ognisko choroby oraz sposób ich pobierania i wysyłania jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

3. Nakazy, o których mowa w ust. 1 pkt 3 lit. a-c, powiatowy lekarz weterynarii stosuje w zależności od jego oceny, uwzględniającej porę roku, liczbę rodzin pszczelich w pasiece, zaawansowanie rozwoju choroby, kondycję i wielkość rodzin pszczelich oraz stan techniczny uli i rodzaj materiału, z którego zostały one wykonane.

4. Po przeprowadzeniu analizy ryzyka powiatowy lekarz weterynarii może zezwolić na przemieszczenie z ogniska choroby produktów pszczelich pozyskanych od rodzin pszczelich niewykazujących objawów klinicznych choroby, w ramach sprzedaży bezpośredniej lub do zastosowania związanego z obróbką zapewniającą inaktywację przetrwalników.

5. Powiatowy lekarz weterynarii, w przypadku stwierdzenia w próbkach pobranych zgodnie z ust. 1 pkt 4 przetrwalników w pasiece wyznaczonej jako ognisko choroby, nakazuje:

- 1) przesiedlenie *pszczół* oraz spalenie gniazda każdej z rodzin pszczelich, w których wykryto czynnik zakaźny choroby;
- 2) przeprowadzenie oczyszczania i odkażania uli pozostałych po rodzinach pszczelich, w których wykryto czynnik zakaźny choroby, w sposób określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

6. Czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 3 i ust. 5, przeprowadza się pod nadzorem powiatowego lekarza weterynarii.

§ 7.

1. W przypadku wyznaczenia ogniska choroby przez powiatowego lekarza weterynarii określa się:

1) obszar zapowietrzony sięgający co najmniej 6 km od ogniska choroby, uwzględniając czynniki geograficzne, administracyjne, ekologiczne i epizootyczne odnoszące się do choroby oraz kontrolowanych obiektów;

2) sposób oznakowania obszaru zapowietrzonego.

2. W obszarze zapowietrzonym można stosować środki określone w [art. 45 ust. 1 pkt 3 lit. b](#) oraz [pkt 4-7 i 9](#) lub w [art. 46 ust. 3 pkt 1 i pkt 3 lit. b](#) oraz [pkt 4-7 i 9](#) ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz *zwalczaniu* chorób zakaźnych zwierząt.

3. W obszarze zapowietrzonym powiatowy lekarz weterynarii dokonuje przeglądu rodzin pszczelich w pasiekach.

§ 8. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko choroby za wygasłe, jeżeli:

1) co najmniej po 6 tygodniach od zastosowania środków, o których mowa w § 6 ust. 1 i 5, przeprowadził badanie kliniczne wszystkich rodzin pszczelich pozostałych w ognisku choroby i nie stwierdził objawów klinicznych choroby oraz oczyszczanie i odkażanie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia lub

2) znajdujące się w ognisku choroby wszystkie rodziny pszczele lub pnie pszczele zostały unieszkodliwione oraz oczyszczenie i odkażanie zostało przeprowadzone w sposób określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

§ 9. Traci moc [rozporządzenie](#) Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 września 2005 r. w sprawie *zwalczania zgnilca amerykańskiego pszczoł* (Dz. U. poz. 1574).

§ 10. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK Nr 1

SPOSODY OCZYSZCZANIA I ODKAŻANIA

1. Osoby wykonujące zabiegi oczyszczania i odkażania powinny być zaopatrzone w ochronne okulary lub maski, kombinezony lub fartuchy oraz rękawice i buty gumowe, w celu ochrony przed poparzeniem lub zatruciem środkami używanymi do wykonywania tych zabiegów.

2. Oczyszczanie polega na usunięciu substancji mogących zawierać czynniki chorobotwórcze z pasieki, pni pszczelich, uli, sprzętu i narzędzi pasiecznych oraz na ich unieszkodliwieniu.

3. Oczyszczanie wykonuje się przy użyciu środków fizycznych - narzędzi ręcznych, sprzętu mechanicznego lub wody pod ciśnieniem.

4. Oczyszczanie ula wykonuje się przez wyskrobanie wszystkich powierzchni ze szczególnym zwróceniem uwagi na wewnętrzne kąty oraz inne zagłębienia i szczeliny ula.

5. Oczyszczanie sprzętu, narzędzi i urządzeń służących do utrzymywania rodzin pszczelich można w szczególności wykonać przez mechaniczne usunięcie pozostałości produktów pszczelich.

6. Unieszkodliwienie materiału zakaźnego pozyskanego podczas oczyszczania uli, sprzętu, narzędzi i urządzeń służących do utrzymywania rodzin pszczelich może być przeprowadzone przez spalenie w bezpiecznym miejscu na terenie pasieki lub w bezpośrednim jej sąsiedztwie.

7. Odkazanie polegające na niszczeniu czynników chorobotwórczych obecnych w środowisku przeprowadza się przy użyciu:

1) środków fizycznych, w tym:

a) przez spalenie elementów oraz sprzętów drewnianych, opalenie wnętrza drewnianych uli i sprzętów metalowych,

b) użycie wysokiej temperatury przez zanurzenie w płynnym wosku parafinowym o temperaturze 160°C przez co najmniej 10 minut;

2) produktów biobójczych w rozumieniu [ustawy](#) z dnia 9 października 2015 r. o produktach biobójczych (Dz. U. poz. 1926).

8. Powierzchnie skażonego sprzętu i narzędzi po mechanicznym oczyszczeniu poddaje się odkazaniu produktem biobójczym zawierającym podchloryn sodu jako substancję czynną.

9. Ule drewniane nadające się do dalszego użytkowania, po ich oczyszczeniu, odkaża się przez:

1) opalenie płomieniem lampy benzynowej lub gazowej albo

2) opalenie przez napełnienie ula do połowy suchą słomą lub papierem, a następnie podpalenie jego zawartości i utrzymanie ognia aż do zbrązowienia drewna ula, lub

3) wyszorowanie ścian wewnętrznych i zewnętrznych ula produktem biobójczym zawierającym podchloryn sodu jako substancję czynną.

10. Ule z tworzyw sztucznych (styropianowe, poliuretanowe) po ich oczyszczeniu odkaża się przez wyszorowanie ścian wewnętrznych i zewnętrznych produktem biobójczym zawierającym podchloryn sodu jako substancję czynną.

11. Elementy uli drewnianych o mniejszych gabarytach (korpusy) i drewnianego wyposażenia uli (belecзки, ramki, podkarmiaczki) po ich oczyszczeniu można odkażać przez:

1) zanurzenie na 10 minut w podgrzany do temperatury 160°C wosku parafinowym;

2) zanurzenie na 20 minut w roztworze produktu biobójczego zawierającym podchloryn sodu jako substancję czynną.

12. Wosk pozyskany w pasiece, w której stwierdzono chorobę, przed jego ponownym zastosowaniem w pszczelarstwie powinien zostać poddany sterylizacji podczas procesu autoklawowania w temperaturze 121°C, w ciśnieniu 0,1 MPa, przez 30 minut.

13. Teren przed skażonymi ulami odkaża się przez posypanie lub polanie produktem biobójczym zawierającym podchloryn sodu jako substancję czynną, a następnie przekopanie na głębokość 30 cm.

14. Ręce oraz ubrania ochronne osób wykonujących czynności przy utrzymywaniu rodzin pszczelich zakażonych chorobą odkaża się przy użyciu produktu biobójczego zawierającego podchloryn sodu jako substancję czynną.

ZAŁĄCZNIK Nr 2

RODZAJ PRÓBEK POBIERANYCH DO BADAŃ DIAGNOSTYCZNYCH ORAZ SPOSÓB ICH POBIERANIA I WYSYŁANIA

I.

Rodzaj próbek pobieranych do badań diagnostycznych od rodzin pszczelich wykazujących objawy kliniczne choroby oraz sposób ich pobierania i wysyłania

1. Od rodzin pszczelich wykazujących objawy kliniczne choroby pobiera się do badań diagnostycznych plaster lub jego wycinek o powierzchni co najmniej 20 cm², zawierający w komórkach jak najwięcej chorobowo zmienionego lub martwego czerwia.
2. Pobierany plaster lub jego wycinek nie powinien zawierać miodu.
3. Każdy plaster lub jego wycinek oddzielnie umieszcza się w papierowym opakowaniu, na którym zapisuje się numer pnia pszczelego wraz z numerem próbki pozwalającym na jej identyfikację.
4. Opakowanie, o którym mowa w ust. 3, umieszcza się w pudełku zabezpieczającym plastry lub ich wycinki przed zgnieceniem.
5. Na opakowaniu zewnętrznym pudełka, o którym mowa w ust. 4, zawierającym materiał pobrany do badań diagnostycznych umieszcza się napis: "Materiał zakaźny! Nie otwierać w czasie transportu.".
6. Pobrane próbki bez zbędnej zwłoki, nie później niż przed upływem 24 godzin od pobrania, przesyła się bezpośrednio do laboratorium.
7. Pobrane i przesyłane próbki należy przechowywać i transportować w temperaturze poniżej 0°C.
8. Do każdej przesyłki próbek do badań diagnostycznych dołącza się pismo przewodnie.

II.

Rodzaj próbek pobieranych do badań diagnostycznych od rodzin pszczelich niewykazujących objawów klinicznych choroby w pasiekach wyznaczonych jako ognisko choroby oraz sposób ich pobierania i wysyłania

1. Do badań diagnostycznych od rodzin pszczelich niewykazujących objawów klinicznych choroby w pasiekach wyznaczonych jako ognisko choroby pobiera się próbki miodu lub zapasów pokarmu, a w przypadku ich braku próbki:

- 1) wosku lub

2) *pszczoł*, lub

3) osypu.

2. Próbkki miodu lub zapasów pokarmu w ilości co najmniej 40 ml powinny być pobrane indywidualnie, bezpośrednio z pni pszczelich.

3. Miejscem, z którego zaleca się pobieranie próbek miodu lub zapasów pokarmu z pnia pszczelego, są komórki plastrów położone w pobliżu czerwia.

4. Próbkki miodu lub zapasów pokarmu z pnia pszczelego należy pobierać jednorazowymi łyżeczkami lub szpatułkami.

5. Próbkki miodu lub zapasów pokarmu z pnia pszczelego pobiera się w szklane lub plastikowe, sterylne pojemniki, zamykane szczelnym przykryciem zabezpieczającym przed wyciekami zawartości, wraz z łyżeczką lub szpatułką, które mogą być przechowywane w temperaturze pokojowej lub w lodówce.

6. Próbkki wosku powinny być pobrane indywidualnie, bezpośrednio z pustych plastrów z pni pszczelich w postaci wycinków o powierzchni co najmniej 200 cm².

7. Próbkki wosku umieszcza się w opakowaniu papierowym, a następnie w zewnętrznym opakowaniu tekturowym lub plastikowym.

8. Próbkki wosku mogą być transportowane i przechowywane w temperaturze pokojowej.

9. Próbkki *pszczoł*, składające się z co najmniej 30 *pszczoł*, pobiera się z plastrów z czerwem przez ich strząsanie lub zmiatanie do pojemników.

10. Pobrane do pojemników *pszczoły* uśmierca się przez zamrożenie lub uśpienie i umieszcza w papierowym lub tekturowym opakowaniu, które przechowuje się i przewozi w temperaturze poniżej 0°C; dopuszczalne jest przechowywanie i przewożenie tych *pszczoł* w szczelnym pojemniku, w roztworze etanolu 70%.

11. Próbkki osypu, w ilości co najmniej 200 ml, pobiera się z dna ula i umieszcza w papierowym opakowaniu, które przechowuje się i przewozi w temperaturze poniżej 0°C.

12. Do każdej przesyłki próbek do badań diagnostycznych dołącza się pismo przewodnie.

1 Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej - rolnictwo, na podstawie [§ 1 ust. 2 pkt 1](#) rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. poz. 1906).